

Перо от пеликан

На майка

Hope is the thing with feathers

Hope, Emily Dickinson

-1-

Първо баща ми ни напусна. По-точно, първо Моника дойде да живее при нас. Моника е приятелка на майка ми от детството. Една вечер майка съобщи на баща ми, че Моника ѝ се е обадила от Бургас. Искала да промени живота си - да дойде в София и да си търси работа. И го попита дали Моника може в началото да отседне вкъщи, за месец-два, не повече, докато се установи. Баща ми свъси вежди, мълча както обикновено, когато трябваше да се вземе някакво решение. Така думата му натежаваше и на мен ми се струваше, че след като заговори,

каквото и да кажеше, падаше като камъчетата, които хвърлям в Бистрица – камъчето изминаваше траекторията си и решително и категорично заемаше мястото си.

- Добре. Но не повече от месец – постанови баща ми. Майка, която, докато баща ми мислеше, беше застинала в очакване, изпусна една въздишка, усмихна се и го целуна по устните.

- Благодаря ти, Ванко, знаеш колко ми е близка. Дано ѝ потръгне най-последният животът.

По време на този решаващ за семейството ни разговор, както се оказва по-късно, аз четях „Братята с лъвски сърца“. Но част от вниманието ми беше насочено към разговора. Изведнъж усетих мравки в стомаха си, хукнах към тоалетната и повърнах.

- Мартине, какво ти е? – застана разтревожена на вратата майка.

- Сигурно пак е ял боклуци в училище – компетентно се изказа татко.

Майка се опита да ме прегърне, но аз се изплъзнах от ръцете ѝ и си отидох в стаята.

Това се случи в началото на април.

След месец пристигна Моника.

Първото нещо, което каза баба, като ме видя, беше:

- Мартине, ти си станал голямо момче! Дай да те прегърна!

На майка ми не каза нищо. Само прегърна и нея и я задържа по-дълго. Когато я пусна, очите на майка бяха влажни.

Апартаментът на баба ми се намира в центъра на Бургас. В дългия блок встрани от Свободния университет. На „Вардар“. Откакто дядо отиде на небето преди няколко години, тя живее сама в три стаи и кухня. Така че пак ще си имам стая. Не съм бил тук от миналото лято, но тогава бе съвсем за кратко. През лятото с майка и татко ходехме на почивка на Златните и Албена и само минавахме през Бургас да видим баба, а по-рано и дядо. Никога не оставахме за повече от една нощ.

Баба е сготвила картофена яхния.

- Сигурно сте изгладнели от пътя! – казва тя и ми се струва, че се опитва да бъде весела.

Не съм много гладен, защото само преди час и половина, по време на почивката на автобуса, ядох сандвич с шунка и кашкавал. Майка нищо не яде, тя и сега едва-едва хапва от картофите. Откакто татко ни напусна, почти не яде. В началото плачеше много. Взе си отпуска и само лежеше и плачеше. Тогава изобщо не ядеше. Само идваше да провери дали аз съм ял и ми забъркваше нещо набързо. Освен това водеше дълги телефонни разговори с леля Ана, най-добрата ѝ приятелка. Чувах я да казва, че не ѝ се живее и че стои жива само заради мен. Това много ме плашеше. Ако и майка ме напусне, какво ще правя? Дали ще ме дадат в един от онези домове за деца без родители, в какъвто е израснала баба?

Не исках да ходя там. В Бургас сме минавали покрай Дома. Има много висока ограда и децата гледат през решетките навън като маймунки в клетка.

Леля Ана май също се стресна от тези приказки, дойде вкъщи и накара майка да отидат заедно на психичен лекар. Майка не искаше, но леля Ана настояваше и я убеждаваше, докато тя не се предаде. След срещата с лекаря майка започна да пие едни хапченца, да плаче по-малко и дори да хапва и да ме пита какво става с домашните ми. Върна се и на работа.

Редовно се обаждаше и баба. Много по-често от преди. Една вечер говориха дълго. Първо спореха и майка твърдеше, че се справя. После се разплака. Накрая каза: „Добре, ще дойдем“. Когато разговорът приключи, ми каза: „В края на месеца, след като свършиш училище, ще идем в Бургас. Ще поседим известно време там, при баба ти.“

Не знаех какво да отговоря. Хем ми се искаше да ида на море и да бъда повече време с баба, хем всичките ми приятели и най-вече Алекс бяха в София. Но за да не се разстрои майка пак, се опитах да се усмихна и казах: „Добре.“ „Радваш ли се?“, сякаш себе си, а не мен попита. „Много“, казах, и тя ме прегърна, направо ме притисна силно към себе си и аз се притесних, защото толкова отдавна не го беше правила.

-3-

Историята на майка ми и Моника е дълга. Преди да пристигне Моника, майка я разказа на леля Ана, която слуша внимателно и накрая каза само: „Хм...“. Познавали се от деца. Първо били заедно в една група в детската градина, после учили в един и същи клас в училище, после и двете били приети в Английската гимназия, но след това пътищата им се разделили. Майка дошла да учи в София, където по-късно срещнала баща ми. А Моника изневиделица се омъжила за ученическата любов на майка ми, която била станала нейна. И понеже майка ходела все по-рядко в Бургас, а и някак било *неловко* около това споделяне на една любов (това много не го разбрах, нали уж майка вече била с татко), постепенно с Моника изгубили връзка. Преди няколко месеца обаче Моника открила майка ми във Фейсбук и ѝ изпратила съобщение. Била се развела с ученическата любов, нямала деца, работела като секретарка във фирма и не била доволна от живота. Това последното майка го разказа оживено и на баща ми, докато вечеряхме, обаче пропусна да спомене за ученическата любов. Той слушаше разсеяно, докато хвърляше по едно око зад гърба ѝ на „Монк“.

През следващите дни майка продължи да говори за кореспонденцията си с Моника, която сега беше редовна. Припомняше си случки от детството и ученическите години, чак заприличваше на ученичка. Когато Моника била малка, много обичала да си хапва и била пухкава. Веднъж на една екскурзия с класа минали край пчелин и тя си купила пита с мед. Обаче в питата имало пчела (или оса?), която я ужилила по езика. Моника се разплакала, устата ѝ се подула, а момчетата започнали да се смеят и да ѝ викат Лакомото мече. Майка ми, която уж

имала някакъв авторитет пред тях, понеже била отряден председател (каквото и да значи това), ги смъмрила и те се засрамили. Хм, каква била моята майка... После обаче Моника се „отворила“ покрай едни други, по-големи свои приятелки в квартала. Давала на майка ми някакви забранени книги, накарала я да си къносат заедно косите, от което баба ми и дядо ми щели да получат инфаркт, и ѝ помогнала да се запознае с момчето, което харесвала (само не разбрах дали това била *онази* ученическа любов). Майка ми пък ѝ пишела домашните по английски.

Честно, отдавна не бях виждал майка така пърхаща и ентузиазизирана. Като я слушах, чак започвах да се чудя как така се е разпаднало едно толкова голямо приятелство?! Не мога да ги разбира жените и туй то!

И така, докато се стигна до онази вечер, в която майка ми попита баща ми дали Моника може да живее с нас.

-4-

В деня на пристигането ѝ майка си беше запазила час за фризьор. Не се бяха виждали от петнайсет години и искаше да покаже на приятелката си, че „не се е променила много“. Надвечер чух, че се прибира. Чух също, че си говори с някого в коридора. После влязоха. Първо майка, която се обърна към мен и каза:

- Мартине, запознай се с Моника – и имаше нещо различно в гласа ѝ. Все едно щеше да рецитира някакво много важно стихотворение като тези, които учим в училище.

След нея влезе Моника. Беше не много висока жена, със светли коси, постригани по модата, която виждах често тази година. Малко издължени в краищата отпред и по-къси отзад на врата. Лицето ѝ имаше цвят на свещ, чийто

пламък бе една широка усмивка. Усмивката разкриваше бели равни зъби. Очите ѝ бяха теменужени и също се усмихваха. Беше облечена в тясна светло синя блузка с деколте и къса черна пола. Носеше мрежест чорпогарщник и черни обувки с високи тънки токчета. Майка ми никога не обличаше къси поли, мрежести чорпогащници и такива кокили. Погледнах я до нея. Тъмно кестенявата ѝ коса стоеше неестествено повдигната като каска. И тя се усмихваше и изглеждаше много щастлива, но умората надничаше зад усмивката ѝ. Беше облечена в бяла риза, закопчана почти догоре, кафява пола до коляното и кафяво сако. Беше елегантна моята майка, но по един такъв начин, по който са елегантни лелките. А Моника, Моника беше по-скоро какичка.

Нещо повече, Моника беше най-красивата какичка, която бях виждал.

- Мартине, да не си глътна езика?! Хайде, представи се на Моника – подкани ме майка.

Станах и малко притеснено ѝ подадох ръка, като гледах настрани:

- Мартин.

Моника пое ръката ми и усетих, че се изчервявам.

- Какво хубаво име! Приятно ми е, Мартине. Аз съм Моника. Можеш да ме наричаш така, Моника. Без да ме лелкосваш – гласът ѝ беше много гальовен, като този на жените, които четат в дома за сватби. Бяхме на сватба няколко месеца преди това и жената, която чете приветствието, имаше точно такъв глас. Тогава много го харесах. Моника се засмя и смехът ѝ също ми хареса. Всичко в нея ми харесваше.

- А сега можеш да продължиш с домашните – каза майка и с Моника се насочиха към кухнята. Чувах гласовете им от разстояние. Кроткият глас на майка и напевният глас на Моника. И тъй като не чувах думите, колкото и да се напругах,

те започнаха да ми звучат като дует, като музика. Дали си говореха за мен? Ето това ми се искаше да знам повече от всичко.

Час или два по-късно чух да се прибира татко. Отидох в другата стая, за да го посрещна. Така присъствах на момента, когато майка му представи Моника. Бях зад гърба ѝ и не виждах нейното лице, но видях неговото. С изражение каквото не бях виждал дотогава. Леко издължено. Учудено. Сякаш Моника беше от друг свят и той не знаеше какво да каже. А баща ми винаги знае какво да каже. Това трая миг, но усетих леко свиване в стомаха, както първия път, когато чух за нея. Този път обаче не повърнах. Баща ми се усмихна и пое протегнатата от Моника ръка:

- Иван, приятно ми е. Добре дошла в дома ни! Чувствай се като у дома си.

Видях колко се зарадва майка от тези думи и как цялата грейна.

- Здравей, моето момче. Как мина денят ти? – приближи се татко към мен и ме погали по главата.

Този въпрос истински ме обърка, понеже баща ми никога нищо не ме пита. Обикновено пита майка „Научил ли си е уроците? Написал ли си е домашните? По-добре ли е (когато съм болен)?“, сякаш аз не съм там. Не знаех какво да кажа и се върнах в моята стая.

Не след дълго майка ме извика за вечеря. Помня тази вечеря, защото всичко беше по-различно. Майка сияеше и беше много хубава. Усмивваше се през цялата вечер и говореше оживено. Татко не гледаше постоянно към телевизора и даже участваше в разговора, дори каза няколко вица, на които Моника много се смя. А аз се къпех в смеха ѝ и ми идеше да пея, и да ги прегърна и тримата, и да ги помоля Моника да остане завинаги с нас.

-5-

След като се наобядвахме – аз повторно, майка – съвсем символично, баба ни погледна с нейния решителен поглед, който винаги малко ме плаши. Когато погледне така, значи, че е намислила нещо и невинаги то е точно това, което искам аз. Видях, че и лицето на майка се изопна в очакване.

- Подготвила съм ви оздравителна програма. Започва от утре сутрин – заяви баба.

- Каква програма, майко? Нямаме нужда от никакви програми, дошли сме да си почиваме – опита се да се възпротиви майка.

- Точно така! Почивка! Но оздравителна. И да не съм чула и дума! И двамата имате нужда от укрепване, какво сте се умърлушили?! Да не е свършил светът, я?!

Светът не се беше свършил... още. Но когато на следващата сутрин баба ни събуди в шест, поне на мен ми се стори, че това е краят му. И краят на ваканцията ми, която току-що бе започнала.

-6-

Това бяха най-щастливите дни в живота ми. Сутрин майка и татко отиваха на работа, а аз оставах вкъщи с Моника и готвех уроците си. Моника ставаше късно и идваше в моята стая, за да ми каже „добро утро“ и ме питаше с този неин галъовен глас дали искам да отида при нея и да ѝ правя компания, докато си пие кафето. Аз изобщо не чаках да ме убеждава. Зарязвах уроците и отивах. Тя правеше кафето си и цялата кухня и дневна започваха да ухалят. После сядахме на дивана, тя бавно отпиваше и ме питаше разни неща. За училището, за приятелите

ми, дали харесвам някое момиче. Майка и татко никога нямаха време да говорят с мен така. Аз не им се сърдех, защото знаех, че имат много работа и че са уморени. А сега дори и да се опитаха да говорят с мен така, аз вече не исках. Неудобно ми е. А с Моника не ми беше неудобно. На нея ѝ казвах всичко. Не веднага. Малко по малко. Тя слушаше, кимаше с глава, отпиваше от кафето и се усмихваше. Казах ѝ за Алекс, с която седим на един чин, как мирише на теменужки и как има най-сладките трапчинки на света

- А тя знае ли, че я харесваш? – попита ме Моника.

- Не... Не знае. Никой не знае. И... моля те, не казвай на нашите.

- Разбира се, че няма да кажа – и Моника ме погали по косата, а аз се изчервих.

На обяд Моника сготвяше нещо, яйца или сандвичи, и ядяхме заедно. После аз отивах на училище.

Вечеряхме всички. Майка и татко бяха винаги в добро настроение. Разказвах на Моника за нещата, които са се случили в работата им, тя ги слушаше и кимаше, и им казваше да не се притесняват, когато нещо ги тревожеше. Те също я питаха как върви търсенето на работа, а тя отговаряше, че чака обаждане от едно място, че някой нещо ѝ е обещал и че няма смисъл да кандидатства по обяви, защото заплатите са много ниски и няма да може да наеме квартира. А аз тайно си мечтаех Моника да не си намери работа никога и да остане завинаги при нас. И да ми бъде втора майка. Или по-голяма сестра.

Така минаваха дните, докато не се стигна до зловещия ден с киното. А преди киното беше двойката по литература.

Най-хубавото нещо на ваканциите е, че мога да спя до късно. Няма нужда да ставам рано, както когато съм на училище. Майка и татко ме оставяха да си поспивам. И когато бяхме в София, и когато бяхме на почивка. Особено на почивка. Ставахме към 10 ч., закусвахме в хотела и чак после ходехме на плажа. Както всички хора, които почиват. Това си мислех онази сутрин, в която баба ме разбуди в ранни зори и се заблудих, че съм на училище. Но после видях лицето ѝ и си спомних, че съм във ваканция, че съм в Бургас, че... Ама защо ме буди тогава толкова рано моята баба?! Какво я е прихванало?

Чух, че и майка се съпротивлява, но баба беше безотказна.

- Хайде, ставайте, поспаланковци! Хайде, пладне стана! – викаше тя.

Какво ти пладне, навън едва се бе зазорило. Но щем не щем, станахме. Аз – защото ми е баба и трябва да я слушам и уважавам. Майка – защото напоследък нямаше сили да се противопоставя и винаги се предаваше.

- Слагайте си банските! – нареди баба.

Послушно ги сложихме. И тръгнахме под нейна команда към Морската градина, която е всъщност най-обикновен парк край морето и не разбирам защо тук го наричат градина. Още с влизането в парка-градина, разбрах, че не всички нормални хора спят до късно през лятото. Освен ако тези хора не бяха нормални. Но бяха твърде много, за да не са нормални. И тези нормални или не хора караха колелета, вървяха по пясъка или във водата, правеха някакви упражнения, а двама-трима дори плуваха. Никога не съм си мислил, че може да се плува в морето в този час. Ние винаги плувахме през деня. Само през деня. Слязохме на

пясъка. Баба спря на едно място без чадъри, близо до брега, хвърли торбата с хавлиите на пясъка и каза:

- Хайде в морето! Водата е като чай.

Майка отказа да влезе и баба не настоя. Морската вода наистина беше много топла. Къпахме се в слънчевата пътека, която постепенно се стопи в засилващата се дневна светлина. През това време майка лежеше на хавлията по гръб и гледаше небето. Дотук програмата на баба ми харесваше. Въпреки, че ужасно ми се спеше.

- Сега ще направим няколко прости упражнения. Учихме ги в курса по йога – каза баба, когато излязохме.

- Какво е йога? – веднага поисках да знам.

- Йога е древна индийска система от упражнения, които спомагат за физическото и психическото здраве. Казват се асани – издекламира баба. – Ще видите какъв невероятен ефект имат.

И започна да ни показва и да ни обяснява кога да вдишваме и кога да издишваме. Упражненията бяха само пет за моя радост, а мисля, и за радост на майка. И никак не бяха трудни. Всяко трябваше да правим по пет пъти. Представявах извиване на тялото във всички посоки. Майка се опита пак да се измъкне, но този път баба беше категорична. Когато приключихме с упражненията си помислих: „Свърши се!“ Но не. Баба разпъна енергично трите хавлии и каза:

- Сега ще медитираме.

И като видя неразбиращия ми поглед, този път сама обясни:

- По време на медитацията човек се отпуска и не мисли за нищо. Това е целта ѝ – мислите да спрат и съзнанието да си почине. Да влезе в състояние на дълбок покой.

Седнахме на хавлиите по турски. Стиснах силно очи и започнах да се мъча да медитирам. Опитвах се да не мисля за нищо и така мислех за това, че не трябва да мисля за нищо, и пак се опитвах, струваше ми се, че ще започна да излиза пара от главата ми от всички тези опити да мисля, че не трябва да мисля за нищо. И тогава изведнъж видях Моника, широката ѝ усмивка с равни бели зъби и усетих как ме погалва по косата, както имаше навика да прави. Ако това беше медитацията, тя вече много ми харесваше.

-8-

Трябваше да пиша съчинение на тема „Защо стихотворението „Аз съм българче“ на Иван Вазов е непреходно?“. Нашите бяха на работа и аз се потях над тетрадката в стаята, когато Моника се появи, още сънена, със сутрешното си кафе в ръка. Като чу темата, тя приседна на леглото и ме помоли да прочета какво съм написал. Много не ми се искаше, но като видях умоляващия ѝ поглед, започнах: „Стихотворението „Аз съм българче“ е непреходно с вечните стойности, които възхвалява – обичта към родината, патриотизма и радостта от това да си българин. То е обяснение в любов на поета към България“. До тук бях стигнал и идея си нямах как да продължа. Пък и написаното не беше мое – беше ни ни го казала госпожата по литература и на мен нищо повече не ми хрумваше. Погледнах Моника с очакване. Тя също ме гледаше втренчено с красивите си очи и по своя си провлачен начин каза: „Пълни глупости“. Усетих, че се изчервявам. За първи път се случваше Моника да критикува нещо, което аз съм направил. А мнението ѝ беше по-важно за мен от това на всеки друг. Освен може би на Алекс. „Наистина ли мислиш нещата, които си написал?“, попита тя. Аз мълчах, свел

поглед. „Не“. „Ами тогава защо си ги написал?“ „Госпожата така каза“ „Госпожата ви пълни главите с глупости. Ако Вазов можеше да стане от гроба си и имаше компютър, щеше да изтрие това стихотворение от паметта му. Ти гордееш ли се с това, че си българин? И мислиш ли, че родината ти е *мила*?“ Никога не бях чувал Моника да говори така ядосано и се чувствах все по-неудобно. „Не знам“, отговорих. „Не знаеш, защото си още малък и не е те е сдъвкал животът в милата родина. Виж ме мене – на 34 години без работа, с някакви мизерни помощи, дете доникъде не ми стигат, без здравни осигуровки... Добре, че са вашите... Да не дава Господ да се разболея! За малко не умрях в една болница преди две години от апандисит... До посления момент не можеха да разберат какво ми е онези лукови глави. Ега ти безхаберieto и липсата на грижа! Ега ти и здравната система, дете уж я имаме! Петнайсет години трудов стаж имам... И компютърна грамотност... И английски... И какво? Една работа, която да ме храни, не мога да си намеря. Защото няма да работя за 300-400 лева. За какво с тия пари? За наем ли, за ток ли, за вода ли? Те само наема ми не могат да покрият... Държава на чалга, корупция и престъпници. Кошмар по пътищата. „Всичко българско и родно любя, тача и милея“?! Как ли пък не! Страна, в която единствената възможност на една млада и кадърна жена за нормален живот, е да си намери мъж, който да я издържа, не заслужава друго, освен да бъде напусната. И ако можех, бих си стегнала куфарите още днес и никога не бих се върнала...“ Последните думи Моника изрече по-тихо, сякаш към себе си, не към мен. А аз мълчах и се потях. Сигурно нещата, които казваше, бяха верни, но не бях мислил върху тях. Чувах мрачни съобщения по новините, но така бях свикнал тона им, че ми бяха като някакъв звуков фон. Но сега представата за това как Моника си събира куфарите и си заминава завинаги ме притесняваше и никак, ама никак не ми харесваше. „Не мога да напиша това“.

„Защо?“, повдигна вежди Моника. „Ами... На госпожата няма да ѝ хареса“. „И какво от това? Ти искаш да се харесваш на всички или искаш да имаш позиция?“ Моника все повече ме смайваше. Ами че аз идея си нямах каква беше позицията ми. Това, за което имах много ясна идея обаче, беше, че не искам да я разочаровам. Тя стана от леглото и излезе от стаята, без да каже нищо повече. А аз скъсах страницата и започнах на чисто. И изведнъж химикалката започна сама да се движи.

„Ако Вазов беше жив днес, сигурно нямаше да напише стихотворението „Аз съм българче“. Ако живееше в днешна България, сигурно никога не би създал стиховете: „българин да се наричам – първа радост е за мене“. Ако можеше да чуе чалгата или му се наложеше да влезе в болница, може би щеше да се замисли силно, преди да напише: „всичко българско и родно / любя, тача и милея“. Ако преди това изобщо оцелееше в болницата или не станеше жертва на някое пътно произшествие. В нашата държава на престъпници и мафиоти стиховете „в край свободен аз живея“ също нямат никакъв смисъл. Ако работеше за 300 лв., сигурно като повечето образовани и способни българи щеше да емигрира и никога да не се върне в България. Затова стихотворението „Аз съм българче“ се отнася само за времето, за което е писано и за предходните времена. Но в наши дни то звучи като песните, които са слушали родителите ни като млади – вехто и сантиментално.“

Този път Моника остана доволна и каза: „Браво!“ И аз пак се изчервих, сега вече от радост.

-9-

Не знам колко продължи медитацията. Стори ми се много дълго. Когато отворихме очи, баба изглеждаше доволна. А на мен ми бяха изтръпнали краката. И от медитацията така ми се приспа, че нямаш търпение да се приберем, за да си легна.

- Е, какво почувствахте? – поиска да знае баба.

- Беше много приятно – отговорих аз, но не споменах нищо за Моника. И без това ме беше срам да говоря за нея, а пък в присъствието на майка имаше риск отново да я доведе до потоп от сълзи и нервни изблици.

- Нищо – отговори вяло майка и погледна към морето.

- Като за първи път добре – заключи баба – Ще видите с редовна практика колко дълбоко и прекрасно ще стане преживяването.

Това за редовната практика ме притесни. Да не би баба да си мисли, че ще ме вдигне и утре толкова рано?

Но се успокоих, че след малко ще съм в леглото и ще се наспя. Но тогава, точно в този момент, баба каза:

- Хайде, да тръгваме, че ни чака дълъг път. Трябва да стигнем еееей там – и посочи едни бараки много-много далеч пред нас.

Очаквах, че госпожата по литература няма да се зарадва на съчинението ми, но не бях подготвен за това, което се случи. Влезе с мрачно лице и каза, че носи съчиненията ни и че някои от нас много са се постарали, и са ги написали хубаво. Каза го така, сякаш това беше нещо много неприятно. После измъкна една тетрадка и като я хвана с два пръста за края, както майка държеше мръсните парцали, каза:

- Работата на един от вас обаче ми направи много силно впечатление.

Погледите на всички бяха приковани в тетрадката и тогава видях, че това беше *моята* тетрадка. Прииска ми се да се смая и да изчезна под чина. В следващия момент тъмните очи на госпожата с гъсти, очертани с черен молив вежди над тях, се заковаха върху мен:

- Мартине, би ли излязъл отпред и прочел съчинението си!

Измъкнах се от чина и с треперещи колене тръгнах към нея. Сега *всички* гледаха мен. Отворих страницата със съчинението и с пресъхнало гърло зачетох... Под съчинението ми се кипреше старателно изписана, заоблена и самодоволна двойка. Първата в живота ми. Идеше ми да заплача.

Интересното бе, че съучениците ми не се смяха както обикновено. Сигурно разбираха сериозността на положението.

Госпожата заговори пак. Опитваше се да е спокойна, но усещах напрегнати нотки в гласа ѝ:

- Мартине, ти наистина ли мислиш това, което си написал?

Мълчах.

- Какъв е този нихилизъм? Откъде се взе това родоотстъпничество? Така ли те възпитават вкъщи? Някой от родителите ти да дойде на среща с мен тази седмица!

До края на часа не посмях да вдигна поглед. После обаче забелязах, че съучениците ми ме гледаха различно. Имаше нещо ново в очите им. Алекс също ме погледна с блеснали очи и каза: „На мен пък съчинението ти много ми хареса. Страшно си смел!“ и тръпчинките ѝ потрепнаха. А на мен пък ми потрепна сърцето и се почувствах много, ама наистина много благодарен на Моника, въпреки двойката. Само че като се сетих за нашите, гърлото ми се сви.

-11-

И двамата опитахме да се съпротивляваме.

- Спи ми се. Искам да се прибера – казах аз.

- Майко, къде искаш да ни водиш?! Не беше ли достатъчно това?! Нека да се прибираме вече, слънцето взе да напича – изнедоволства и майка с колкото се може повече твърдост в гласа. Това определено беше напредък.

- Слушайте какво, мързеливци – ядоса се баба – сега сте при мен и ще спазвате оздравителната програма, която съм ви подготвила. След всичко, което ви мина през главите, явно не се справяте сами. Имате нужда от помощ. Затова сте тук. Хайде, ставайте!

И ние, след още малко колебание, се надигнахме и тръгнахме малко по-назад от баба, за да покажем колко изобщо нямаме желание. Баба обаче пердасеше напред и хич не я беше грижа.

Вървахме по брега като цопахме във водата. Минахме покрай много заведения. След заведенията плажът се промени. Вече нямаше чадъри и кабинки за спасители. Вместо това имаше трева тук-там, а пясъкът беше черен. И повечето хора, които се печеха, бяха съвсем голи. Често се появяваха и големи мъртви медузи, изхвърлени на брега. А ние вървахме и вървахме, и вървахме... На едно място голи мъже с бели шапки с козирки бяха насядали в кръг на малки столчета и играеха карти на също тъй малка масичка. Встрани от тях видях нещо, написано с камъни. Беше днешната дата. И, както вървахме, започнахме да виждаме черни хора. Но те не бяха негри... Ох, майка ми забрани да използвам тази дума. Чернокожи, те не бяха чернокожи, защото на места се виждаше бялата им кожа. Но бяха покрити с нещо черно. От върха на челото до върха на пръстите на краката.

- Бабо, какво е това? – не се стърпях.
- Кал – кратко отговори баба.
- Защо са намазани с нея?
- Защото е много полезна. За кожата и за здравето.
- А в София защо никой не се маже? И там имаме кал.
- Тази е специална – засмя се баба. – Лечебна. Няма такава в София.

Скоро след това стигнахме едно място, където вече имаше много кални хора. Те стояха прави под слънцето.

- Защо стоят така тези хора?
- Чакат да изсъхне калта. За да има ефект. После се мият в морето.

Погледнах майка. Но тя сякаш изобщо не беше с нас и не чуваше разговора ни. Гледаше замислено пред себе си – не към морето, не и към брега, а към нещо, което ние с баба не можехме да видим. Прииска ми се да я дръпна и да ѝ кажа:

„Мамо, аз съм тук! Мамо, обичаш ли ме? Мамо, сърдиш ли ми се, че татко и Моника ни напуснаха, защото излъгах за киното? Мамо...“

Но не ѝ казах нищо. Изведнъж ми се приплака. Но нали съм мъж, стиснах зъби и преглътнах сълзите.

-12-

- Марти, не разбирам. Откъде ти хрумнаха тези неща? Ние с баща ти не ти говорим така. Нито е такова разбирането ни – майка изглеждаше объркана, а това не е никак характерно за нея. Поне тогава не беше.

Аз мълчах. Ставаше ми навик. Бях навел глава и избягвах очите ѝ. Бяхме сами, Моника беше излязла да се види с някого, а татко закъсняваше от работа.

Последното, което исках, беше да издам Моника. Разбирах, че нещата не са позитивни (още една дума, която Моника обичаше да употребява – за нея всичко, ако не е супер зле, е позитивно, значи България трябва да е супер зле) и нещо ми подсказваше, че ако майка разбере, че тя ми ги е казала, последствията за гостуването ѝ у нас също може да не са позитивни.

- Марти, моля те, отговори ми. Нека си поговорим като приятели.

Хм, кога ли сме говорили така? Майка не ми е приятелка, тя ми е майка. Приятелка ми е Моника, понеже си говори с мен всеки ден. Без да имам двойка. Затова продължавах да мълча.

- Откъде тези мисли? Не ти ли харесва живота ни? Не ти ли купуваме всичко, от което имаш нужда? Не задоволяваме ли желанията ти доколкото можем? И мобилен телефон имаш, и компютър... Какво не ти достига?

Продължавах да мълча и когато мълчанието стана непоносимо, попитах:

- Мога ли да си ида в стаята?

Майка въздъхна и сви рамене.

По-късно вечерта, когато татко се върна, майка му разказа за двойката. Чух я да казва:

- Какво става с това дете? Дали да не го заведем на психолог?

- Нищо му няма. Влиза в пубертета. Не му трябва психолог – отсече татко - Пък и не е глупав, вижда нещата и ги разбира.

Страшно ме изненада реакцията на татко. Очаквах да се ядоса. След малко отвори вратата на стаята. Вече си бях легнал и загасил лампата. Стиснах очи и се престорих, че спя. Не след дълго чух да се прибира и Моника. Само мисълта, че е вкъщи, ми подейства като хапченцата, които майка пие понякога срещу безсъние, и докато се усетя, бях дълбоко заспал.

-13-

Този ден казвам на Моника, че много искам да гледам „Алиса в страната на чудесата“. Тя отговаря, че никога не е била на триизмерно кино и че можем да отидем заедно. Отваря лаптопа на татко и проверява програмата. Дават го от 16 часа, а аз съм на училище до 17.

- Можеш да кажеш, че ти е лошо и да си тръгнеш по-рано – предлага Моника.

Гледам я невярващо.

- Майка и татко ще се ядосат.

- Това ще е наша тайна – намига ми Моника.

Аз не се колебая дълго. Разбираме се да ме чака близо до училището, но малко по-встрани.

Госпожата ме гледа подозрително, като ѝ казвам, че ми е лошо, но все пак ме пуска.

И така аз отивам на кино с Моника.

-14-

Завихме покрай хората, които изпичаха калта си на слънцето, и излязохме на пращен път. Прекосихме го и тръгнахме по една дъсчена пътека. От двете ѝ страни имаше черна вода, в която други хора бяха нагазили до коленете, бъркаха в нея, вадеха кал и я мажеха по лицата и телата си. Стана ми неприятно от тази гледка. Не знам защо баба ни доведе тук и какво толкова иска да ни покаже. Гледката не беше нещо особено – имаше тръстики, а в далечината се виждаха блоковете на Бургас. Пълна скука.

Тримата обаче продължихме по дървената пътека над черната вода. Дъските бяха кални и се хлъзгаха.

- Внимавайте да не паднете – предупреди баба.

Вървахме едва-едва и внимавахме. Стигнахме най-сетне до края, където имаше други два басейна. Тяхната вода беше с цвят на ръжда и в нея лежах много хора. Бяха се отпуснали, но не потъваха, телата им стояха на повърхността. Приличаха на крокодили. Спряхме и баба каза:

- Това е луга. Много е полезна. Ще влезем тук, понеже концентрацията на сол е по-голяма – и авторитетно показа басейна отляво.

- Аз ще ви чакам отвън – казах неуверено. Не исках да влизам в тази червена вода. А и нямаше никакви деца, само лелки и старци. Ако беше толкова хубаво, колкото баба казва, непременно щеше да има деца.

- Никакви такива! – заяви баба – Влизаме и тримата.

Майка изглежда вече нямаше сили да се съпротивлява. Послушно си сваляше плажната рокля. Аз обаче реших този път да държа на своето.

- Не искам!

- Марти, моля те, хайде да не се разправяме. Дошли сме дотук, ще влезем – каза майка и гласът ѝ звучеше уморено.

Мълчах и гледах в краката си.

Тогава някой се обади от водата:

- Не знаеш колко е хубаво, затова се дърпаш. Лугата ще те направи истински мъж.

Вдигнах глава и погледнах към гласа. Идваше от един чичко с посивяла коса и мустаци. Приличаше малко на Дънди. Дънди сред крокодилите. Тогава видях, че и крокодилите бяха вперили в мен очи и чакаха да видят какво ще направя. Разбрах, че е въпрос на чест да вляза. И влязох пръв, преди майка и баба. Крокодилите дружно започнаха да ръкопляскат. Водата ми стигаше почти до кръста. Дъното беше твърдо, никакви бучки имаше по него, които ми боцкаха ходилата. Залитнах.

- А така! Няма да се излагаме, я! – обади се пак Дънди и се засмя – Как се казваш?

- Мартин.

- Хубаво име. На истински мъж. А как се казва сестра ти?

Видях, че гледа мама.

- Тя не ми е сестра. Майка ми е!

И вече не исках да си говоря с него. В този момент дойдоха майка и баба.

- Хайде сега да легнем! – каза баба и се отпусна във водата.

Клекнах и водата покри тялото ми. После легнах в нея и изобщо не потънах! Държеше ме на повърхността все едно, че бях с пояс. Много ми хареса. Майка и баба се бяха отпуснали също. Протегнах ръката си надолу, за да проверя какво ме боцкаше. Извадих шепа кристали.

- Това е сол – каза баба – Много е полезна.

- За какво?

- За много неща. Но не трябва да се стои в нея повече от 20 мин на ден.

- А ако стоим повече какво ще стане?

- Нищо няма да стане, но няма да е толкова полезна.

Една жена с бяла коса и слънчеви очила се обади:

- Има един виц за лугата. Две жени се виждат в нея. „На колко хора е помогнала тази луга, Бог да ги прости“, казва едната.

Баба се смее на глас. Даже майка се усмихва. Не разбирам какво е толкова смешно.

Хората са си сложили кристалите на различни места – на корема, на раменете, на гърба и на коленете.

- Бабо, защо си слагат сол по тялото?

- Имат болезки на тези места. И слагат сол, за да изтегли болката. Ти нямаш нужда да си слагаш, рано ти е още.

Баба си слага сол на раменете, а майка – на гърба. Аз не си слагам никъде. Само разглеждам кристалите срещу слънцето. Те блестят в различни цветове. Има синьо, жълто и виолетово.

След малко баба казва:

- Хайде, стига толкова.

Тримата се придвижваме към изхода, който е едно дървено стъпало с нещо като парапет, но много по-нестабилно. Измъкваме се. Целите ни тела са лъскави и мазни. И със следи от сол.

- Как ще си сложим дрехите сега? – тюхка се майка.

- Ама какви дрехи?! А калта?

-15-

Винаги ще си спомням онова кино с Моника. Лекото напрежение от лъжата и огромното вълнение от съучастничеството, и от това, че с Моника сме комбина. Отидохме в мола и Моника купи билети за филма. Купи още пуканки и кола. Изглеждаше, че тя се радва и вълнува не по-малко от мен и никак не можех да си представя, че с майка ми са били съученички. Моника беше пълна с нещо бълбукащо живо, с нея всичко беше празник. А мама беше уморена, тревожна, загрижена. Беше ми мъчно за нея.

Но тогава, въпреки че още не знаех за медитацията, реших да не мисля за мама и да се порадвам на двойното щастие: триизмерен филм и триизмерен филм с Моника. Наистина беше върховно! Все едно, че бяхме във филма и Алиса бе сред нас. Не бях виждал нищо по-страхотно от това. И на Моника много ѝ хареса.

След киното тя пак каза:

- Това ще бъде нашата малка тайна, нали?

- Да – отговорих бързо и се изчервих, защото да имам тайна с нея ми се струваше много, много хубаво.

Когато стигнахме къщи, тя събщи с усмивка:

- Ето кого намерих на улицата, на връщане от бюрото по труда!

И приглади косата ми, а аз примрях от удоволствие.

- Как мина училището, Марти? – попита ме мама.

- Добре - отговорих бързо и си отидох в стаята.

-16-

Това вече няма как да стане! Тази гнусна кал никой не може да ме накара да си я намажа. Майка също каза: „Не!“ и „Достатъчно!“, обаче баба се заинати: „Докато не се намажете, не мърдам от тук“.

- Майко, моля те, какви са тези детинщини! Слънцето е силно, хайде да тръгваме.

- Оставете ме сама, ако искате. Няма да тръгна, докато не се намажете.

- Ама как може да ни изнудваш така! Бива ли така – насила?! – недоволства майка.

- Когато видиш детето си да се топи пред теб, тогава ще ми говориш може ли или не може – тросна се баба.

Майка се огледа безпомощно и тихо каза:

- Хайде, Марти. Да не разстройваме баба ти.

И нагазихме в калта.

ЛИНА

Това слънце пече силно. Мозъкът ми се топи като сладолед. Онзи, който купувахме като малки от „Първи май“, за 25 стотинки, сметанов. Спомняш ли си? Вече няма такъв. Друг беше вкусът му. Не мога да мисля. Не искам да мисля. Искам да спра мислите си. Да се изключа поне за малко... Да си дам мира.

Как се озовах в този филм? Накъде съм тръгнала? Как стигнах дотук?

Искам да разбера, а не мога. Винаги съм се стремяла да бъда добра. Да живея по някаква мярка. Да не взимам нищо, което вече е взето.

Ръцете му по тялото ти. Устните ви. Проникването му. В дома ни, пред очите ми... Защо? Страстта си беше отишла, страстта неизменно си отива. И от вас ще си отиде някой ден... Какви глупости мисля? Някой ден... Някой ден значи много, много дни. Много дни с ръцете му, които те прегръщат. Стотиците ви заспивания и събуждания заедно. Хилядите целувки и стенания, които карат въздуха да трепти. Неизброимо много часове в празния ми дом.

Това море... Хората, които прииждат като мравки. Пъплят и запълват пясъка. Огромни, потящи се насекоми.

С Иван бяхме в Бристъл преди няколко години и посетихме Камера Обскура. Разказвал ли ти е това, Моника? От тъмната стаичка видяхме парка навън, преминаващите хора, тичащи кучета... През тази камера. Като в Биг Братър - виждаш, но не те виждат. Така се чувствам. Сама в малката си тъмна стаичка, наблюдаваща всичко и всички. Извън. Черно-бял свят, с който не мога да се свържа. Депресията е като камера обскура.

Но повече от всичко болят мислите. Мислите, които не ми дават мира. И неразбирането. Как, защо се получи така? Защо, когато правим добро, то се наказва? Има ли ненаказано добро, Господи?

Приех те в дома си. Дадох ти всичко. Защо не ти стигна? Защо посегна на най-скъпото ми – на семейството ми? Сляпа ли съм била? Или пък много, много глупава. Да, много, много глупава съм. Да те пусна в дома си... Божеее, къде ми е бил акълът?!

Още от малки – все ти помагах. Бдях като орлица над теб. Ти беше бяла, пухкава, руса... Рано се разви, бюстът ти наедря...Още тогава момчетата се рояха около теб. Дърпаха те, закачаха те, все гледаха да те сграбчат и намачкат...

В шести клас сме. Голямо междучасие. Помниш ли? Аз съм на двора, купила съм си закуска и те търся. Мона, Мона... Няма те. Влизам в училището и се качвам по стълбите към кабинета по химия. Вратата е затворена. Влизам и тихо затварям след себе си. Стаята е празна. Но ми се струва, че не съм сама. Вратата на стаичката на учителя по химия е леко притворена. Приближавам и чувам тежко дишане. Сякаш някой изкачва стълби и се е задъхал. Надничам и в дъното, в сумрака виждам гърба на онзи хулиган от 9-ти клас. Седи на стол. Пред него си ти. Права. Ризката ти е разкопчана, а гащичките смъкнати надолу, до коленете. Едната му ръка гали гърдите ти, другата е под полата. Ти си отворила леко устни и не помръдваш. Само ръката ти стиска рамото му. Гледаш право в мен. Отстъпвам назад, тихо стигам до вратата, излизам и тичам, тичам, тичам по целия коридор... Право в докторския кабинет. Казвам, че не ми е добре... Цялата пламтиш, треска ли имаш? Прибирам се вкъщи и си лягам с термометъра, който майка ми е сложила. А пред очите ми са все

ръцете на онзи нехранимайко и ти - неподвижна и задъхана. Идвала си да ме търсиш, разбирам после, но майка ти е казала, че ми е лошо и спя. Всъщност се въртя цяла нощ. Тялото ми гори и ръцете на момчето сякаш не теб, а мен докосват...

Оставам в леглото и на следващия ден. Не знам как да отида на училище и да те погледна в очите. Чак на третия отивам. Хвърляш се на шията ми и казваш, че съм ти липсвала и ме питаш как съм... Изобщо не говорим за това, което видях. Никога не говорим за него.

Винаги си била мръсница. Защо те допуснах в дома си? Божеее, къде ми е бил акълът?!

Три години по-късно. Вече сме на 16. Момчето, което отдавна харесвам, ме е поканило на среща. Избираш заедно с мен коя рокля да облека. После ме гримираш. Сами сме вкъщи. Аз съм притеснена. Ами ако се опита да ме целуне? Никога не съм се целувала. Дали той ще разбере? Ще се изложи ли? Ела, казваш ми, ще ти покажа... Подпираш страната ми с дланта си и ме целуваш по устните. Усещам как езикът ти ги разтваря и докосва моя език. Инстинктивно отговарям на докосването. Всичко трае само миг, но по тялото ми се разлива електричество. – Много добре, казваш ми. – Ще се справиш.

Такава си ти, мръсница!

И пак не разбирам. Сред всички мъже защо моят? Можеше да имаш всеки. Защо точно моят? Ръцете му, които те обгръщат...

А моето недокоснато тяло се носи като шамандура в тази червена, смърдяща вода. За какво ми е това тяло? Какво да правя с него?

Момчето, което първо ме целуна и ме направи жена, ме изпраща на гарата. И ти си тук. Често сме били тримата през тези две години. Но аз заминавам да уча. А вие оставате. Момчето ме целува дълго, шепне, че ме обича... Ти ме прегръщаш силно. Устните ти треперят и очите ти се насълзяват. Избърсвам една сълза с връхчетата на пръстите си. И ви махам от влака. Вятърът изпива мокротата на пръстите ми, но дали е изсушил твоите очи?

Асен идва да ме види в Студентски град. Делим двамата едно легло в стаята с двете ми съквартирантки. Когато тръгват на лекции сутринта, се любим страстно и задъхано. После си пишем и се чуваме все по-рядко. И се виждаме още по-рядко. Пишеш ми и ти – дълго и емоционално. Всяка седмица. Към края на първи курс съм и се приготвям да се прибера в Бургас за лятото. Дни преди да тръгна идва писмото ти. Казваш, че най-последно си се влюбила и че си много щастлива. Но щастието ти няма да е пълно без моята благословия. Благословия? Какво ти става? Кога пък ти е било нужно моето мнение за мъжете, които минават през живота ти, един след друг, като пътници на междинна гара? Но този път е различно. Не знам как да ти го кажа. Ти го познаваш добре. Даже много добре... Очите ми се разширяват от почуда. Кой може да е? Асен. Асен е. Смя се. Да беее... Как пък не! Асен... Моят Асен!... Но ти не се смееш. Не е шега, Лина, Асен е. Той знае ли? Заедно сте. Ще се жените. Моля те, не се сърди, моля те, моля те, моля те... Ти си в София, имаш друг живот. Нямахше бъдеще пред вас. Липсата ти ни сближи. И двамата толкова те обичаме... Нали с Асен се бяхте отчуждили? Нали смяташе да се разделиш с него това лято? Да, вярно е... Но тогава защо боли така?

Моника ти е казала... Каза ми. А защо не ми го каза ти? Откога? Седем месеца. Не, шест, ако броим откакто... Млъкни! Не искам да знам. Защо не ми казахте? Притеснявахте се? А не се притеснявахте да си лягате и да ме лъжете? Не говори така. Жестока си. А как да говоря? Знаеш, че няхаме бъдеще. Бяхме се отчуждили. Знам. Мона ми каза. Знаеш го и без нея. Тя не е виновна.

Не, ти никога не си виновна, Никога, никога, никога. И сега, докато заспиваш и се събуждаш с мъжа ми, пак не си виновна.

Повдига ми се от тази кал. Предпочитам другата. С която се мажа в момента. Изведнъж искам хубаво, ама много хубаво да се окалям. Пък дано с външната кал отмия и тази, дето се е натрупала вътре.

Нищо ли не съм научила в този живот? Защо те допуснах в дома си? Божеее, къде ми е бил акълът?! Който го е направил веднъж, ще го направи и втори път...

Мартин ме пита нещо, но не го чувам. Какво? Толкова прилича на баща си...

И неговата душа прелъсти. Всичко ми взе, всичките ми мъже - и гаджето ми, и мъжа ми, и сина ми... Свършиха ли се другите, та точно моите?

Слънцето започва да спича калта по тялото ми. Кални люспи. Чувствам се като влечуго.

Не ти писах повече. Не дойдох на сватбата. Не ви честитих. Ти писа, писа.... после спря. Докато не се появи в кутията ми на проклетия Фейсбук.

Знам, че не си виновна само ти. Ако беше само ти, нямаше да сме тук сега. Щяхме да сме си вкъщи. С Иван. Съблазни го, нали? С тези твои устни, очи и прилепнали дрехи. Но и той се е дал. Дал се е. В дома ни...

Кога си отива любовта? Нашата – кога точно си отиде? Кога спря да ме гледа като му говоря? Кога спря да ме вижда? Не помня. Работата, детето, къщата... Умората се трупа ден след ден и вечер в леглото ти стига една прегръдка, в която да заспиш. По-рядко се пожелавахме през последната година. Страстта се превърна в удобство, познаване, нежност... Това ли е обичта? Интимността? В познаването... Съблазнила си го, знам. Но нима всичко е секс? Толкова ли са примитивни мъжете? И моят – уж не му беше слаб ангелът... О-о-о, ще ти се насити той и ще се върне. Най-малкото заради детето. А ако не се? Задушава ме тази мисъл, оставам без дъх. Искам да сваля всичко с тази кал. Да оставя морето да отмие и мислите ми, и болката ми, и мен...